

УДК 336.5

О. Л. Тоцька – кандидат економічних наук, доцент
кафедри фінансів та кредиту Волинського національного
університету імені Лесі Українки

Фінансування Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України з Державного бюджету України

*Роботу виконано на кафедрі фінансів та кредиту
ВНУ ім. Лесі Українки*

Проаналізовано фінансування Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України з Державного бюджету України. Обчислено частки видатків за окремими кодами програмної класифікації видатків та кредитування держбюджету у загальних витратах на міністерство.

Ключові слова: видатки, державний бюджет, Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, частка.

Тоцькая О. Л. Финансирование Министерства образования и науки, молодежи и спорта Украины с Государственного бюджета Украины. Анализируется финансирование Министерства образования и науки, молодежи и спорта Украины с Государственного бюджета Украины. Вычисляются частицы расходов по отдельным кодам программной классификации расходов и кредитования госбюджета в общих расходах на министерство.

Ключевые слова: расходы, государственный бюджет, Министерство образования и науки, молодежи и спорта Украины, частица.

Totska O. L. Financing of Department of Education and Science, Young People and Sport of Ukraine from the State Budget of Ukraine. Financing of Department of education and science, young people and sport of Ukraine from the State budget of Ukraine is analysed. The particles of charges after the separate kodas of programmatic classification of charges and crediting of the state budget in general charges on a ministry are calculated.

Key words: charges, state budget, Department of education and science, young people and sport of Ukraine, particle.

Постановка наукової проблеми та її значення. Згідно зі ст. 61 “Фінансово-господарська діяльність навчальних закладів та установ, організацій, підприємств системи освіти” Закону України “Про освіту” фінансування державних навчальних закладів та установ, організацій, підприємств системи освіти здійснюється за рахунок коштів відповідних бюджетів, коштів галузей народного господарства, державних підприємств і організацій, а також додаткових джерел фінансування [1]. Бюджетом найвищого рівня, який забезпечує найвагомішу частку фінансування освіти і науки в нашій країні є Державний бюджет України. Для цих цілей він містить код 2 200 000 програмної класифікації видатків та кредитування державного бюджету – “Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України”. Слід зазначити, що у Державному бюджеті України також передбачено видатки і на фундаментальні дослідження, прикладні розробки, підготовку кадрів установами, які не підпорядковуються згаданому міністерству, але в цій статті вони розглядатися не будуть.

Оскільки Україна визнала освіту пріоритетною сферою соціально-економічного, духовного й культурного розвитку суспільства (ст. 4 ЗУ “Про освіту”), то актуальним є дослідження видатків на неї з держбюджету.

Аналіз останніх досліджень із цієї проблеми. Фінансову діяльність у сфері освіти досліджували такі вітчизняні економісти-теоретики, як Ю. Ю. Бенедик, Т. М. Боголіб, Н. В. Волкова, О. М. Робак, Л. М. Яременко [2–6] та ін. Зокрема, вони аналізували стан і тенденції фінансування вищої школи в Україні [2], систему і методи фінансового аналізу фінансово-господарської діяльності вищих навчальних закладів [3], ефективність використання коштів ВНЗ [4], казначейське обслуговування навчальних закладів [5], проводили моделювання системи ефективного управління фінансовими потоками Міністерства освіти і науки України [6] тощо. Але в цих публікаціях увага авторів не зосереджувалася на детальному аналізі видатків Державного бюджету України на Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України.

Метою цієї статті є аналіз держбюджетного фінансування Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України (МОН України). Для її реалізації потрібно розв’язати такі **завдання**:

- 1) побудувати таблицю з показниками видатків Державного бюджету України на МОН України у розрізі окремих кодів програмної класифікації видатків та кредитування держбюджету;
- 2) обчислити частки цих видатків у загальних видатках на міністерство;
- 3) проаналізувати отримані дані.

Виклад основного матеріалу та обґрунтування отриманих результатів дослідження. Упродовж останніх трьох років на Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України (у 2009 і 2010 рр. – Міністерство освіти і науки України) з держбюджету виділялися кошти у сумі 18 612 315 тис. грн у 2009 р., 19 997 778,1 тис. грн у 2010 р. і 19 877 214,3 тис. грн у 2011 р. Так, у 2011 р. видатки на фінансування цієї установи зменшилися на 120 563,8 тис. грн, порівняно з попереднім роком. Востаннє подібна ситуація спостерігалась у 1999 р. Тоді фінансування міністерства зменшилося на суму 10 893 тис. грн, порівняно з 1998 р.

Частка видатків Державного бюджету України на МОН України у видатках держбюджету протягом 2009–2011 рр. становила 6,79 %, 6,50 % та 6,17 % відповідно. Як бачимо, тут намітилася тенденція до спаду. Сподіваємося, що ці два факти не матимуть загрозливих масштабів у майбутньому.

Для дослідження держбюджетного фінансування МОН України ми побудували таблицю 1. У ній наведемо суми видатків за кодами програмної класифікації видатків та кредитування державного бюджету, а також обчислено їхні частки у загальних видатках на міністерство. Дані для аналізу взято з [7–9].

Видатки держбюджету на МОН України групуються так:

- 1) 2 201 000 – Апарат Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України;
- 2) 2 202 000 – Державна служба інтелектуальної власності України;
- 3) 2 204 000 – Державна служба молоді та спорту України;
- 4) 2 206 000 – Київський національний університет імені Тараса Шевченка.

Найбільша сума фінансування (більше 90 %), звичайно ж, виділяється на апарат міністерства. Значно менше фінансується Державна служба молоді та спорту України, яка у попередні роки була окремим міністерством (близько 5 %), Київський національний університет імені Тараса Шевченка (близько 4 %) та Державна служба інтелектуальної власності України (менше 1 %).

Проаналізуємо детальніше (у порядку спаду), як кошти, призначені на апарат міністерства, розподіляються на дрібніші групи. Отже, на підготовку кадрів вищими навчальними закладами III і IV рівнів акредитації протягом останніх трьох років виділялося від 51,53 % до 58,13 % загальної суми; на підготовку кадрів вищими навчальними закладами I і II рівнів акредитації – 11,45–13,68 %, причому ця частка щороку зростає; на підготовку робітничих кадрів у професійно-технічних та інших навчальних закладах – 4,69–19,94 % (за останній рік ця частка зменшилася більше ніж у 4 рази). Значно менше коштів витрачалося на підготовку кадрів Національним технічним університетом “Київський політехнічний інститут” – 3,26–3,45 %; підготовку кадрів Національним авіаційним університетом – 2,21–2,52 %; підготовку фахівців Національним університетом “Юридична академія України імені Ярослава Мудрого” – 1,00–1,10 %; прикладні дослідження і розробки за напрямками науково-технічної діяльності вищих навчальних закладів та наукових установ – 1,00–1,09 %. На всі інші види видатків відводилося менше 1 % загальної суми видатків на МОН України.

У 2011 р. з державного бюджету зникли такі статті видатків, як забезпечення діяльності Державного фонду фундаментальних досліджень, фінансова підтримка науково-освітньої преси, дослідження на антарктичній станції “Академік Вернадський”, підготовка кадрів для гуманітарної сфери Національним університетом “Острозька академія” та фундаментальні дослідження у сфері державного управління. Натомість з’явилися такі статті, як навчання, стажування, підвищення кваліфікації студентів, аспірантів, науково-педагогічних та педагогічних працівників за кордоном; заходи щодо реалізації Європейської хартії регіональних мов або мов меншин; державна атестація наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації; фінансова підтримка пропаганди України за кордоном; придбання шкільних автобусів для перевезення дітей, що проживають у сільській місцевості.

Узагальнюючи отримані дані, можна зробити такі **висновки**:

1) частка видатків Державного бюджету України на МОН України у загальних видатках державного бюджету протягом останніх трьох років не перевищувала 7 % і щороку зменшувалась;

2) найбільші частки у фінансуванні міністерства посідають витрати на підготовку кадрів вищими навчальними закладами III і IV рівнів акредитації (51,53–58,13 % загальної суми видатків на МОН України); підготовку кадрів вищими навчальними закладами I і II рівнів акредитації (11,45–13,68 %); підготовку робітничих кадрів у професійно-технічних та інших навчальних закладах (4,69–19,94 %);

3) для покращення свого фінансування державним навчальним закладам, установам, організаціям і підприємствам системи освіти слід залучати позабюджетні кошти.

Література

1. Про освіту : Закон України від 23.05.1991 № 1060-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Бенедик Ю. Ю. Стан і тенденції фінансування вищої освіти в Україні / Ю. Ю. Бенедик // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Сер. : екон. науки. – 2009. – № 7. – С. 11–17.
3. Боголіб Т. М. Система і методи фінансового аналізу фінансово-господарської діяльності ВНЗ / Т. М. Боголіб // Фінанси України. – 2006. – № 5. – С. 50–62.
4. Волкова Н. В. Ефективність використання коштів ВНЗ / Н. В. Волкова // Фінанси України. – 2005. – № 5. – С. 66–71.
5. Яременко Л. М. Казначейське обслуговування навчальних закладів / Л. М. Яременко // Фінанси України. – 2005. – № 4. – С. 19–23.
6. Робак О. М. Моделювання системи ефективного управління фінансовими потоками Міністерства освіти і науки України : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.11 / О. М. Робак ; Донец. нац. ун-т. – Донецьк, 2007. – 18 с.
7. Про Державний бюджет України на 2009 рік : Закон України від 26.12.2008 № 835-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
8. Про Державний бюджет України на 2010 рік : Закон України від 27.04.2010 № 2154-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
9. Про Державний бюджет України на 2011 рік : Закон України від 23.12.2010 № 2857-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>

Адреса для листування:

43021, Луцьк, вул. Винниченка, 28.

Тел.: (0332) 24-90-92 (сл.), 72-25-68 (дом.).

Ел. адреса: shyacu@yandex.ru

Статтю подано до редколегії
24.05.2011 р.